

Informatiebrief

Zaaknummer: Z/22/64156
Documentnummer: 336573
Datum: 21 maart 2023 verzonden: 22 maart 2023
Onderwerp: Eén jaar opvang ontheemden Oekraïne in Voorschoten
Portefeuillehouder: Burgemeester Stermerdink
Bijlage(n): geen

Geachte Raad,

24 Februari 2023 was het een jaar geleden dat Rusland het buurland Oekraïne binnenviel. Een moment waar we ook in Voorschoten bij stil hebben gestaan. Voorschoten sloot aan bij een initiatief om landelijk op deze dag het carillon te bespelen met muziek die past in het thema solidariteit, compassie, vrede en liefde. De bespeling werd afgesloten met het Oekraïense volkslied, waarna er om 20.00 uur twee minuten stilte volgde. Ook zijn de ontheemden in Voorschoten met elkaar uit eten gegaan om stil te staan bij deze gedenkwaardige dag.

De oorlog veroorzaakte vorig jaar een grote instroom van ontheemden uit Oekraïne. Het kabinet vroeg de Veiligheidsregio's op 7 maart 2022 om opvang voor deze ontheemden te realiseren. Binnen de gemeente Voorschoten is op dat moment een projectorganisatie opgestart om de taakstelling die Voorschoten kreeg op te pakken. Voor Voorschoten betekende dat een taakstelling van totaal 95 noodopvangplekken. Voorschoten heeft aan deze taakstelling kunnen voldoen door een deel van het gemeentehuis hiervoor beschikbaar te stellen en te verbouwen tot wooneenheden, met alle faciliteiten die daarbij horen. Daarnaast stelde de congregatie van Huize Bijdorp een aantal plekken beschikbaar voor oudere ontheemden. Voor 6 personen huurt de gemeente Voorschoten een woning. Om de noodopvangplekken te realiseren en alles wat daarbij komt te organiseren is er een projectgroep geformeerd. Nadat de eerste taakstelling was ingevuld is de projectgroep afgeschaald naar een backoffice van twee medewerkers uit de organisatie. Daarnaast werken er twee locatiebeheerders en is er voor de locatie gemeentehuis altijd beveiliging aanwezig. Naast de zorg voor de ontheemden die verblijven in een gemeentelijke opvang is er ook zorg en aandacht voor de ontheemden die bij particulieren thuis verblijven. Eind december 2022 woonden er 34 ontheemden bij particulieren thuis. Over de taakstellingen, de organisatie en de voortgang is de raad met informatiebrieven 85, 57 en 51 in 2022 op 17 juni jl., 8 juli jl. en 9 december jl. geïnformeerd.

Met deze informatiebrief willen we u een beeld geven hoe de opvang van ontheemden in Voorschoten nu is georganiseerd en een vooruitblik geven over de extra inspanningsverplichting en op handen zijnde wetswijziging.

Organisatie

De organisatie op dit moment rondom de opvang van de ontheemden uit Oekraïne ziet er als volgt uit:

- De backoffice (2 personen) met de volgende werkzaamheden:

- Aansturen van de locatiebeheerders en de beveiliging;
- Aanspreekpunt voor vragen en terugkoppeling naar de gemeentelijke organisatie;
- Maandelijkse uitvoering leefgeldregeling voor ontheemden die in een gemeentelijke opvang wonen en voor ontheemden die bij particulieren verblijven. Uitvoering leefgeldregeling in samenwerking met team financiën;
- Budgetbeheer;
- Opdrachtverlening facilitair onderhoud opvanglocatie;
- Eerste contacten met derde partijen zoals onder andere Voorschoten Voor Elkaar, Vluchtelingenwerk en GGD;
- Contact met het Regionale Coördinatie en Informatie Cel (CIC) in de Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) locatie Alphen aan den Rijn;
- Zoeken naar geschikte locaties voor de volgende huisvestingsopgave en vervangende locaties voor gemeentelijke opvang die contractueel eindigen;
- Contractafspraken voorbereiden en maken met eventuele externe partijen;
- Zoeken naar geschikte locaties voor ontheemden die niet langer bij particulieren kunnen verblijven;
- Contacten met andere gemeentelijke opvanglocatie zoals huize Bijdorp;
- Contactpersoon op gebied van medische zorg. Dit is, in het kader van de privacy en de continuïteit, bij de backoffice belegd.

- Locatiebeheer (2 personen)

- Zorg voor de dagelijkse gang van zaken binnen de opvang;
- Aanspreekpunt voor bewoners binnen de gemeentelijke opvanglocaties;
- Aanspreekpunt ontheemden die bij particulieren verblijven;
- Organiseren van dagbesteding (werk en activiteiten);
- Begeleiding met betrekking tot onderwijs.

- Beveiliging (24/7)

- Beveiligen opvanglocatie tegen invloeden van buitenaf (loverboys, mensenhandel);
- Handhaven van de orde en veiligheid opvanglocatie;
- Optreden bij calamiteiten;
- Ontvangst en registreren bezoekers;
- Aanspreekpunt voor bewoners met name in de nachtelijke uren, wanneer mensen even hun verhaal kwijt willen.

Financiën

Het Rijk vergoedt de kosten die de gemeente maakt, bestaande uit het verbouwen en na afloop in oude staat herstellen van panden, uitgekeerde leefgelden, kosten van opvang en opvanglocaties en kosten van onderwijs. Een deel van de vergoeding is gebaseerd op werkelijk gemaakte kosten, het grootste deel op basis van normbedragen. De hoogte van de vergoedingen is gebaseerd op regelingen die in 2022 of 2023 eindigen. Het is onzeker hoe de financiering in 2023 vorm krijgt en welke normvergoedingen het Rijk zal uitkeren. De inschatting is dat de normbedragen zullen dalen, momenteel laat het Rijk daar onderzoek naar doen.

Voorts zien we dat naarmate de opvang langer duurt het karakter van de opvang wijzigt en we te maken krijgen met meer kosten voor dagbesteding en onderwijs, en het totaal van de kosten toeneemt. Hoe zich dit ontwikkelt in 2023 qua kosten en vergoedingen is niet te voorspellen.

Over geheel 2022 bezien, wordt verwacht dat de vergoedingen van het Rijk de kosten zullen overtreffen, omdat de gemeente Voorschoten een relatief goedkope opvanglocatie heeft in het gemeentehuis en op de andere locaties. De exploitatie wordt tevens zuinig en efficiënt georganiseerd.

Er is voorgesteld om het verschil tussen de (te) ontvangen vergoedingen van het Rijk en de gemaakte kosten voor de opvang van de Oekraïense ontheemden in 2022 te reserveren in een in te stellen bestemmingsreserve "Opvang Oekraïense ontheemden" om de risico's in 2023 te kunnen afdekken en deze reservering in de jaarstukken 2022 te verwerken.

Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat de gemeente Voorschoten in 2022 heeft kunnen voldoen aan de door de VRHM opgelegde taakstellingen, onder andere door een deel van het gemeentehuis hiervoor beschikbaar te stellen en te verbouwen tot wooneenheden, met alle faciliteiten die daarbij horen.

Dankzij de gekozen opzet rondom deze opvang, zoals de manier waarop de opvang is ingericht, het instellen van locatiebeheerders, de aanwezigheid van beveiliging en de aanwezigheid van een backoffice, staat de opvang in Voorschoten binnen de VRHM bekend als een goedlopend onderkomen voor de ontheemden uit Oekraïne. De bewoners vinden hier een warm en veilig thuis in een tijd die voor hen op dit moment zo onzeker en uitzichtloos is.

Vooruitblik 2023

Eind 2022 werd bekend dat er voor 2023 een extra inspanningsverplichting (geen taakstelling) zou komen voor wat betreft de opvang ontheemden Oekraïne. Landelijk wordt het aantal opvangplekken uitgebreid van 75.000 naar 90.000. Voor de VRHM gaat deze van 3000 naar 3600. Voor Voorschoten betekent deze inspanningsverplichting voorlopig een uitbreiding met 12 opvangplekken voor ontheemden in Voorschoten. Daarnaast moet worden gezocht naar vervangende locaties voor ontheemden waarvan de opvang binnenkort afloopt. In totaal wordt er in 2023 gezocht naar een mogelijkheid om 17 opvangplekken te realiseren.

Wijziging staatsnoodrecht

De Europese Commissie heeft op 14 oktober 2022 aangekondigd dat de Richtlijn Tijdelijke Bescherming met één jaar in ongewijzigde vorm wordt verlengd tot 4 maart 2024. De bekostigingsregeling is verlengd, zodat er ook na 31 december 2022 een basis voor bekostiging van opvang bestaat.

Aangezien de huisvesting van het ambtelijk apparaat in december 2023 ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd, is er vooralsnog geen belemmering om de huisvesting van de ontheemden in het gemeentehuis eveneens te verlengen tot 4 maart 2024.

De toepassing van het staatsnoodrecht is op tijdelijke basis en mag niet langer duren dan noodzakelijk. Nu duidelijk is dat het conflict in Oekraïne naar verwachting langere tijd gaat duren en gemeenten nog enige tijd in de opvang en zorg blijven voorzien, creëert het kabinet een reguliere wettelijke basis voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Hierdoor kan het staatsnoodrecht weer buiten werking worden gesteld.

Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne in consultatie

De belangrijkste inhoudelijke wijziging ten opzichte van het staatsnoodrecht is dat de verantwoordelijkheid voor opvang en zorg voor vluchtelingen uit Oekraïne verschuift van de burgemeester naar het dagelijks bestuur van de gemeente: het college van Burgemeester en Wethouders (B&W). De taak van het college van B&W is beperkt tot vluchtelingen uit Oekraïne die onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne vallen. Omdat er geen sprake meer is van een acute noodsituatie wordt deze taak niet opnieuw bij de burgemeester neergelegd. Na

consultatie (tot 13 januari 2023) wordt de wet voorgelegd aan de Raad van State. Vervolgens wordt het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend. Waarna de Eerste Kamer zich erover kan buigen. Daarna treedt de wet in werking.

Tijdelijke aard

De tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne geldt voor een beperkte tijd. Het kabinet spant zich ervoor in dat de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne op termijn weer door het COA georganiseerd wordt. Op dit moment staat nog niet vast op welk moment het COA de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne op zich neemt. Deze tijdelijke wet vervalt daarom op een bij Koninklijk Besluit te bepalen tijdstip. Dit tijdstip wordt in elk geval niet later gesteld dan één jaar nadat de Richtlijn Tijdelijke Bescherming afloopt.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

A.R. de Graaf,
gemeentesecretaris

drs. N. Stemerding,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.